

**ROZWIJANIE POTENCJAŁU UCZENIA SIĘ
w koncepcji Guya Claxtona**

Lidia Wollman
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Zdobywanie umiejętności uczenia się

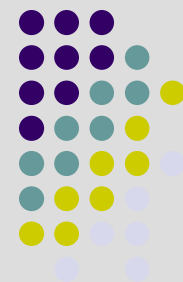
„W czasach zmiany uczący się odziedziczają Ziemię,
podczas gdy Ci, którzy wiedzą,
zorientują się, że są pięknie wyposażeni do radzenia
sobie ze światem, którego już nie ma.”

Eric Hoffer

„Bezcelowe jest uczenie na zapas (przed czasem),
ponieważ nie wiemy jaka wiedza będzie potrzebna.
Zamiast tego naszym zadaniem powinno być kształcenie
ludzi w taki sposób, że będą tak uwielbiali się uczyć i
będą robić to tak dobrze, że będą w stanie nauczyć się
wszystkiego, czego będzie potrzeba”

John Holt

Jaki sens ma szkoła?

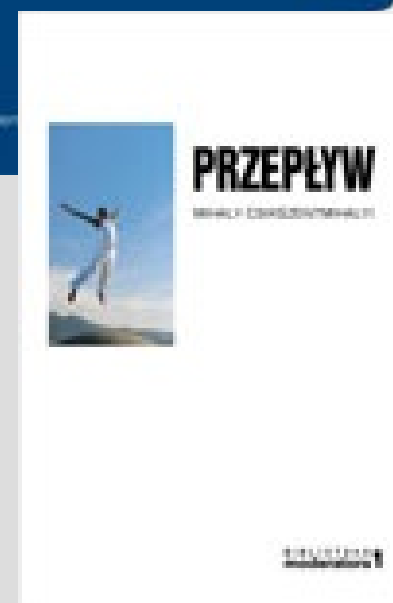
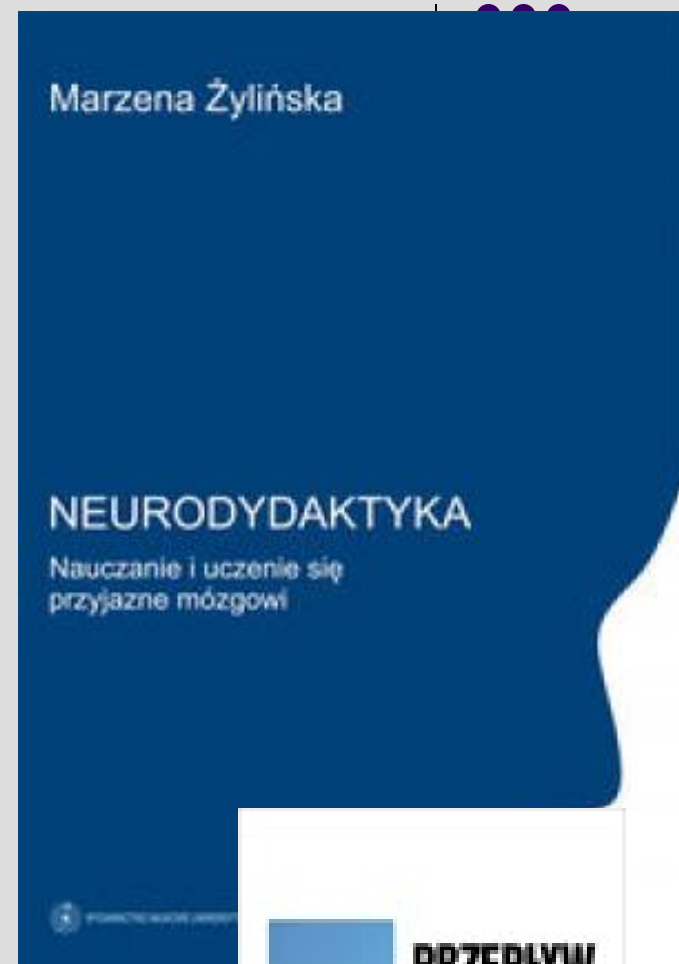
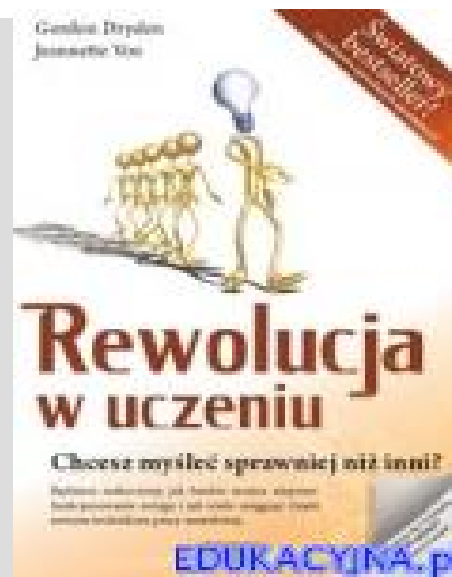
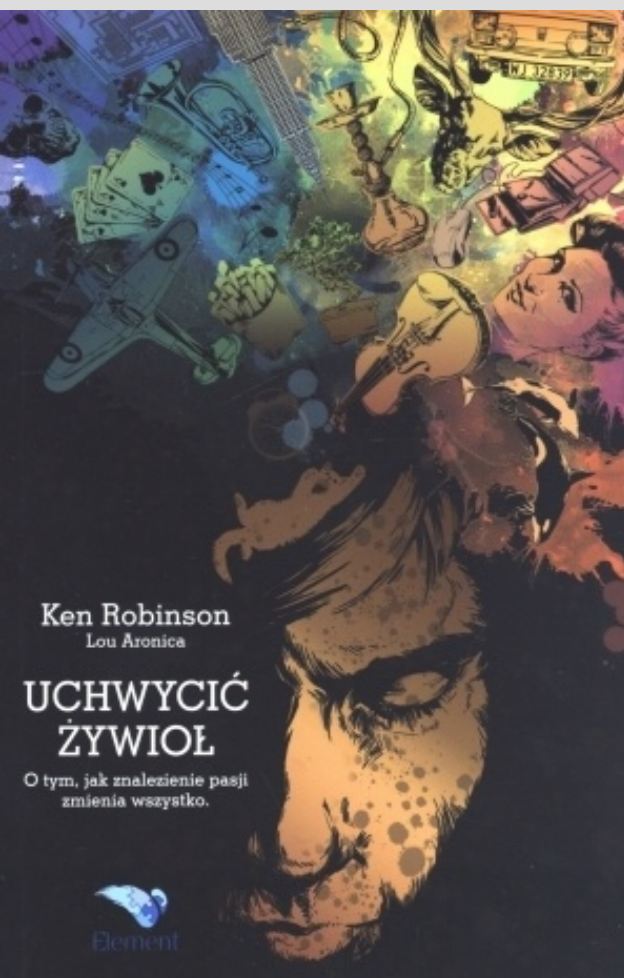

- W dobie Internetu, podróżowania po świecie oraz globalnego ocieplenia, nowoczesnych rodzin, schyłku ortodoksyjnej religii, czatów, gwiazd, inteligentnych pigułek i osaczonych seksem dzieci...
- Gdzie Gra Kwalifikacji wymaga regularnej liczby „przeegranych”, aby nadać znaczenie „zwycięstwu”...
- **W jaki sposób młodzi ludzie mogą zdobyć odpowiednie, dające im możliwość godnego życia i pracy, wykształcenie ?**

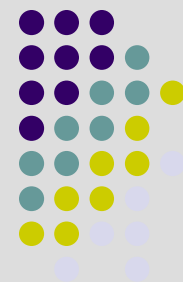
Wyzwania dla edukacji XXI wieku

- Technologie informacyjne
- Społeczeństwo sieci
- Uczeń zdobywa 70-80% wiedzy poza szkołą
- Dzisiejszy uczeń do 35 roku życia będzie zmieniał pracę kilkanaście razy!
- Będzie pracował w zawodach, które jeszcze nie istnieją!
- Uczenie się jest konsekwencją myślenia
- Szkoła tradycyjna nie uczy myślenia
- Szkoła powinna uczyć jak się uczyć, kształtować nawyki uczenia się przez całe życie

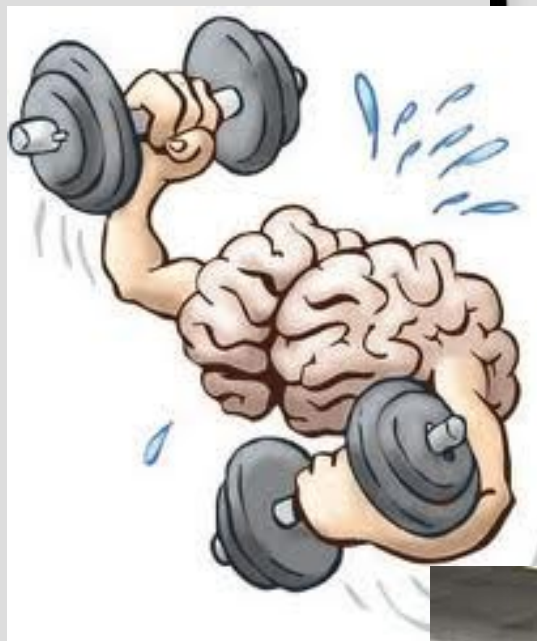
Jakie kształcenie w 21 wieku?

- Edukacja to przygotowanie do przyszłości
 - na całe życie, nie tylko na okres studiów, bądź życia zawodowego
 - dla wszystkich, nie tylko dla wybranych
- Przyszłość jest złożona, stanowiąca wyzwania i niepewna
 - W obszarach takich jak: praca, nowoczesne technologie, globalizacja, czas wolny ...
- Stąd też, kształcenie 21 wieku powinno skupiać się na przygotowaniu wszystkich młodych ludzi do radzenia sobie w przypadkowych, niepewnych sytuacjach
 - Aby być pewnymi siebie, zdolnymi do wielu rzeczy, entuzjastycznie nastawionymi uczniami, a zarazem odkrywcami

Nowa metafora – siłownia umysłu

- Mózg jest jak mięsień
- Przedmioty szkolne są jak maszyny do ćwiczeń
- Nauczyciele są jak trenerzy sportowi
- Każda lekcja jest mentalnym ćwiczeniem
- Program jest jak zestaw ćwiczeń
- Inteligentni próżniacy marnują swój czas

Jaki jest uczeń rozwijający swój potencjał?

- **Emocjonalnie zdeterminowany**
 - Wytrwały, skoncentrowany, podejmujący ryzyko, aktywny
- **Poznawczo przedsiębiorczy**
 - Pomysłowy, poszukujący, zaradny, łączący, analityczny
- **Wchodzący w relacje społeczne**
 - Współpracujący, wspierający, empatyczny, przewodzący
- **Refleksyjny**
 - samooceniający, odpowiedzialny, wymagający, świadomy

Dwie lekcje

- Łatwowierność, zatrzymanie, narzucanie treści, tłumaczenie

- Sceptycyzm, dyskusja, wyobrażenia, empatia
- Nie możesz być neutralny - zawsze kształtujesz pewne nawyki umysłu

Podwójny ekran lekcji

- Nauka historii i empatii
- Nauka matematyki i eksploracji
- Nauka przyrody i dociekliwości
- Nauka języka polskiego i samooceny

Cel uczenia się i nauczania

- to zdobycie **biegłości adaptacyjnej**, czyli umiejętności elastycznego i kreatywnego stosowania nabytych w danym kontekście umiejętności i wiedzy – w różnych sytuacjach, co wymaga przyswojenia przez uczniów:
- ❖ **dobrze zorganizowanej i elastycznie dostępnej wiedzy** obejmującej fakty, symbole, koncepcje i zasady;
- ❖ **metod heurystycznych**, czyli strategii wyszukiwania służących analizie i przekształcaniu zadania;
- ❖ **metawiedzy** obejmującej wiedzę o funkcjonowaniu naszego myślenia i wiedzę o swoich motywacjach i emocjach, które można wykorzystać, by ulepszyć proces uczenia się;
- ❖ **umiejętności samoregulujących**, porządkujących nasze procesy myślowe oraz wolicjonalne;
- ❖ **pozytywnych przekonań** na temat siebie jako ucznia, kontekstu w jakim nauka ma miejsce i materiału uczenia się.

(H. Dumont, D. Instance, F. Benavides (red.): *Istota uczenia się. Wykorzystanie wyników badań w praktyce*. Warszawa 2013, s. 78-79),

Kompetencja uczenia się wg rady Europy

- „to zdolność **konsekwentnego i wytrwałego uczenia się**, **organizowania własnego procesu uczenia się**, w tym poprzez efektywne zarządzanie czasem i informacjami, zarówno **indywidualnie, jak i w grupach**, (...) obejmuje **świadomość własnego procesu uczenia się i potrzeb** w tym zakresie, identyfikowanie dostępnych możliwości oraz **zdolność pokonywania przeszkód** w celu osiągnięcia w uczeniu się; (...) oznacza **nabywanie, przetwarzanie i przyswajanie nowej wiedzy i umiejętności**, a także poszukiwanie i korzystanie ze wskazówek.

Umiejętność uczenia się pozwala osobom nabyć umiejętność **korzystania z wcześniejszych doświadczeń w uczeniu się i ogólnych doświadczeń życiowych** w celu wykorzystywania i stosowania wiedzy i umiejętności w różnorodnych kontekstach – w domu, w pracy, a także w edukacji i szkoleniu.

Kluczowymi czynnikami w rozwinięciu tej kompetencji u danej osoby są **motywacja i wiara we własne możliwości**”.

- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE), s. L 394/16

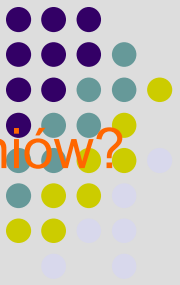
Efektywne środowisko uczenia się

- ✖ Uczenie się zajmuje centralną pozycję, uczniów zachęca się do zaangażowania, a oni sami zaczynają rozumieć swoją rolę jako uczących się;
- ✖ Uczenie się to działanie społeczne i często oparte na współpracy;
- ✖ Wiele uwagi poświęca się motywacji uczniów i emocjom;
- ✖ Uwzględnia się różnice indywidualne, także w zakresie posiadanej już wiedzy;
- ✖ Każdemu uczniowi stawia się wymagania, jednak nie są one wygórowane;
- ✖ Wykorzystuje się metody oceny spójne z celami, które chce się osiągnąć, duża rola kształtującej informacji zwrotnej;
- ✖ Promuje się poziome połączenia między działaniami i pomiędzy przedmiotami nauczania zarówno w szkole, jak i poza nią.

(H. Dumont, D. Instance, F. Benavides (red.): *Istota uczenia się. Wykorzystanie wyników badań w praktyce*. Warszawa 2013, s. 479-480),

Co robią nauczyciele rozwijający potencjał uczenia się swoich uczniów?

- Planują działania ćwiczące umysł
- Dostrzegają i komentują rozwijające się nawyki uczenia się uczniów
- Są modelami dociekliwych i omylnych uczniów
- Eksponują prace świadczące o procesie uczenia się i postępie w pracy
- Promują i zachęcają uczniów do brania udziału w poszerzonych projektach, stanowiących dla nich wyzwanie
- Angażują uczniów jako zasoby, jako nauczycieli i współtwórców projektów

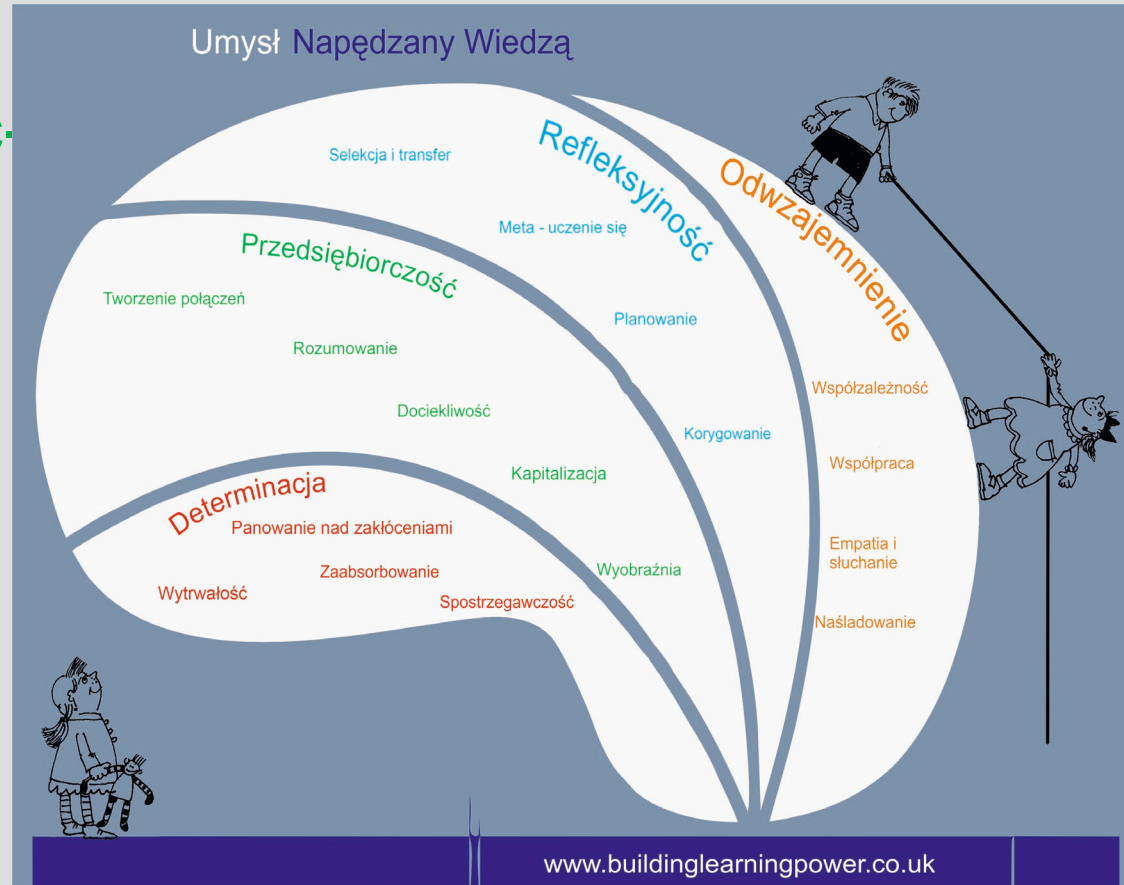
Doniesienia z badań...

- „Od około 20 lat wiadomo, że uczniowie, którzy mają dobrze wypracowane metody uczenia się, lepiej wypadają na państwowych egzaminach, do których przystępują w wieku 16 lat”
- „Jeżeli pozwolimy uczniom na autonomię w uczeniu się, tym lepsze będą ich osiągnięcia szkolne”.
- „Uczenie się umiejętności uczenia się ma większe znaczenie niż wrodzona umiejętność uczenia się”
- „Kiedy nauczyciele skupią się na poszerzaniu wiedzy na temat uczenia się, skuteczność nauczania się zwiększa, a co za tym idzie - widoczny jest wzrost osiągnięć szkolnych uczniów”

Chris Watkins

Potencjał uczenia się wg Guya Claxtona

- **Determinacja** - emocjonalny aspekt uczenia się
- **Przedsiębiorczość** - poznawczy aspekt uczenia się
- **Refleksyjność** - strategiczny aspekt uczenia się.
- **Odwzajemnianie** - społeczny aspekt uczenia się

Słownictwo związane z uczeniem się

- Zastanawianie się – pytanie, wątplenie, ciekawość
- Angażowanie się – podejmowanie ryzyka, wytrwanie, regeneracja
- Badanie – zauważanie, koncentracja, dociekanie
- Eksperymentowanie – manipulowanie, ćwiczenie, ponowne projektowanie
- Wyobrażanie – powtarzanie, marzenie,
- Rozumowanie – analizowanie, krytykowanie, dyskutowanie
- Współpracowanie- słuchanie, granie w tej samej drużynie
- Rozważanie– planowanie, samoocena, przenoszenie

Determinacja

- **Zaabsorbowanie** - bycie w stanie zatopienia się w nauce, bycie pochłoniętym przez to, co robisz, skupionym, uważnym, w stanie przepływu.
- **Opanowanie zakłóceń** - (koncentracja) rozpoznawanie i redukcja zakłóceń, wyczucie, kiedy odejść i odświeżyć się. Tworzenie własnych, najlepszych warunków do nauki.
- **Spostrzegawczość** - postrzeganie subtelnych niuansów, wzorów i szczegółów w doświadczeniu.
- **Wytrwałość** - utrzymanie zamiaru w obliczu trudności, wykorzystanie energii frustracji produktywnie. Rozumienie, jak często proces uczenia się jest niepewny i powolny.

Przedsiębiorczość

- **Dociekliwość** - zadawanie pytań sobie i innym. Bycie ciekawym, bawienie się pomysłami, szukanie drugiego dna
- **Tworzenie połączeń** - dostrzeganie powiązań pomiędzy różnymi/rozbieżnymi wydarzeniami i przeżyciami – tworzenie schematów – tkanie sieci zrozumienia
- **Wyobraźnia** - wykorzystywanie swojej wyobraźni i intuicji do przeżycia sytuacji na nowo w celu odkrycia nowych możliwości. Zastanawianie się „co jeśli?”
- **Rozumowanie** - powoływanie się na logiczne i racjonalne umiejętności w celu metodycznego i konsekwentnego rozwiązywania problemów; rzeczowa argumentacja i zwracanie uwagi na błędy innych.
- **Kapitalizacja** - wykorzystanie szeroko pojętych środków/zasobów – doświadczenia innych, książki, Internet, doświadczenie, przyszłe możliwości/perspektywy.

OTWARTY DOSTĘP DO ZASOBÓW - BIBLIOTEKA

Refleksyjność

- **Planowanie** - myślenie o tym, gdzie dążysz, jakie masz zamiary, jakie działania zamierzasz podjąć, jaki czas i zasoby będą ci potrzebne, jakie przeszkody możesz napotkać.
- **Korygowanie** - bycie elastycznym, zmienianie planów w świetle różnych okoliczności, kontrolowanie jak się mają sprawy i dostrzeganie nowych możliwości.
- **Selekcja i transfer** - przyglądanie się temu, czego się uczymy, wyciąganie wniosków, wykorzystanie ich do pomocy w dalszym uczeniu; stawanie się swoim własnym trenerem uczenia się.
- **Meta-uczenie się** - wiedza o sobie jako o uczniu – jak uczyć się najlepiej, jak rozmawiać o procesie uczenia się.

PLANOWANIE SWOJEGO UCZENIA SIĘ

Odwzajemnianie

- **Współzależność** - wyczucie, kiedy należy się uczyć samemu lub z innymi, umiejętność obrony swego stanowiska
- **Współpraca** - wiedza jak zarządzać sobą w procesie dawania i brania podczas współpracy, poszanowanie i uznanie innych punktów widzenia, pracowanie na rzecz grupy, a także korzystanie z siły grupy
- **Empatia i słuchanie** - przyczynianie się do cudzych doświadczeń, poprzez słuchanie innych i zrozumienie, co naprawdę mówią, postawienie się w ich sytuacji.
- **Naśladowanie** - konstruktywne przejęcie metod, nawyków i wartości innych ludzi, których możemy zaobserwować.

Ćwiczenie wyobraźni i współpracy

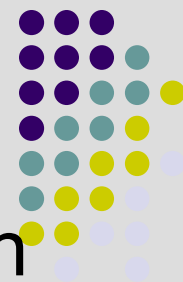

Learning Power Approach (2018)

- LPA to sposób nauczania dla nauczycieli, którzy nie tyle cenią grzeczność i sukces swoich uczniów ale przede wszystkim cenią inne wyniki.
- Chcą widzieć dzieci najlepszymi, jakimi mogą być nie tylko na testach, ale też w życiu. By potrafili czytać i pisać, ale także rozwijali swoją niezależność, ciekawość, kreatywność, odporność psychiczną i zdolność do myślenia i zgłębiania ważnych dla siebie spraw.

Celem LPA jest:

Rozwijanie wszystkich uczniów jako pewnych siebie i zdolnych uczących się – gotowych, chętnych i zdolnych do wybierania, projektowania, badania, dążenia do celu, rozwiązywania problemów i ewaluacji swojego uczenia się samemu lub z innymi w szkole i poza nią, dla świadectw (osiągnięć kolejnych szczebli edukacji) i dla życia.

Wszystkie słowa tej wypowiedzi mają znaczenie (zeszyt)

Profil ucznia z potencjałem uczenia się

- **Ciekawość:** posiadanie dociekliwego stosunku do życia.
 - **zastanawianie się:** być pobudzonym wobec zagadek i niespójności.
 - **kwestionowanie:** poszukiwanie głębszego zrozumienia.
 - **eksploracja:** aktywne i odważne dociekanie.
 - **eksperymentowanie i mądrwanie:** wypróbowywanie rzeczy, aby zobaczyć, co się dzieje.

- **Uwaga:** otwarcie umysłu na uczenie się
 - **zauważanie:** zwracanie uwagi na szczegóły i wzorce
 - **koncentrowanie:** utrzymywanie skupienia pomimo zakłóceń rozpraszających uwagę
 - **kontemplacja:** pozwalanie na rozwijanie się percepcji
 - **zanurzenie:** pogrążenie się w nauce

- **Determinacja:** trzymanie się wyzwań, które są dla ciebie ważne
 - **wytrwałość:** pozostawanie inteligentnie zaangażowanym w trudne rzeczy
 - **ochłonięcie/elastyczność:** szybkie odbijanie się od frustracji lub niepowodzenia
 - **ćwiczenie/praktykowanie:** opanowanie trudnych części poprzez powtórzenie

- **Wyobrażenia:** kreatywne odkrywanie możliwości
 - **łączenie:** używanie metafor i powiązań w celu wykorzystania nowych pomysłów z tego, co znasz
 - **zabawa pomysłami:** pozwalanie umysłowi na rodzenie się możliwości
 - **wizualizacja:** wykorzystanie próby mentalnej w celu udoskonalenia umiejętności i zbadania konsekwencji
 - **intuicja:** odbieranie przeczucia opartego na ciele i inklinacje

- **Myślenie/rozumowanie:** opracowywanie spraw z jasnością i dokładnością
 - **analiza:** rozumowanie z logiką i precyzją
 - **wnioskowanie:** wyciąganie wniosków z wyjaśnień
 - **krytykowanie:** kwestionowanie słuszności twierdzeń danej wiedzy
 - **myślenie systemowe:** myślenie o złożonych stanach rzeczy

- **Uspołecznianie:** czerpanie korzyści i udział w społecznym świecie uczenia się
 - **współpraca:** otwartość na pomysły i opinie
 - **akceptowanie:** otwartość na pomysły i informacje zwrotne
 - **naśladowanie:** bycie otwartym na dobre nawyki innych ludzi
 - **empatia:** przyjmowanie wielu perspektyw
 - **prowadzenie/dowodzenie:** odgrywanie roli lidera w kierowaniu i rozwijaniu grup i zespołów

- **Refleksja:** cofanie się i wyciąganie wniosków z nauki

- **ewaluacja:** ocena jakości własnej pracy
- **samoewaluacja:** poznawanie siebie jako ucznia
- **rozumowanie:** łączenie działania z myśleniem
- **bycie świadkiem:** cicha obserwacja przepływu własnego doświadczenia

- **Organizacja:** bycie metodycznym i systematycznym wobec uczenia się
 - **projektowanie uczenia się:** tworzenie własnych działań edukacyjnych
 - **planowanie:** przewidywanie potrzeb i pułapek w podróży edukacyjnej
 - **gromadzenie zasobów:** budowanie banku zasobów edukacyjnych

Efektywni uczniowie wg Claxtona

- Są zaciekawieni - Co to jest? Jak to działa? Jak do tego dochodzi?
- mają **odwagę** aby powiedzieć **Nie wiem** , co zawsze prowadzi do **Odkryjmy to**,
- są dobrzy na polu **eksploracji i badawczym**,
- lubią eksperymentować
- cechuje ich **kreatywność wyobraźni** ,
- są **towarzyscy** (**prospołeczni**),
- są **refleksyjni**

Dzienniki uczenia się

- Dla refleksji nad sobą i swoim uczeniem się
- Do zapisu swoich sukcesów bądź porażek
- Do notowania swoich błędów, z których można się uczyć
- Do zapisywania pytań, pomysłów, idei
- Do utrwalania ważnych wydarzeń w uczeniu się
- Do notowania różnych strategii uczenia się
- Do planowania celów uczenia się
- Do.....

My Learning Journal

How do I
learn well?

Class EAC

09.02.2011 11:59

By A R ya

Tuesday 16 November 2010

Without looking around, write down a list of all the children in our class.
How did you remember everyone?

E2Kinas.

mareyt.

c2ggras.

cren.

geney.

dara

grang.

nxa.

ALEX

~~Anna~~

di

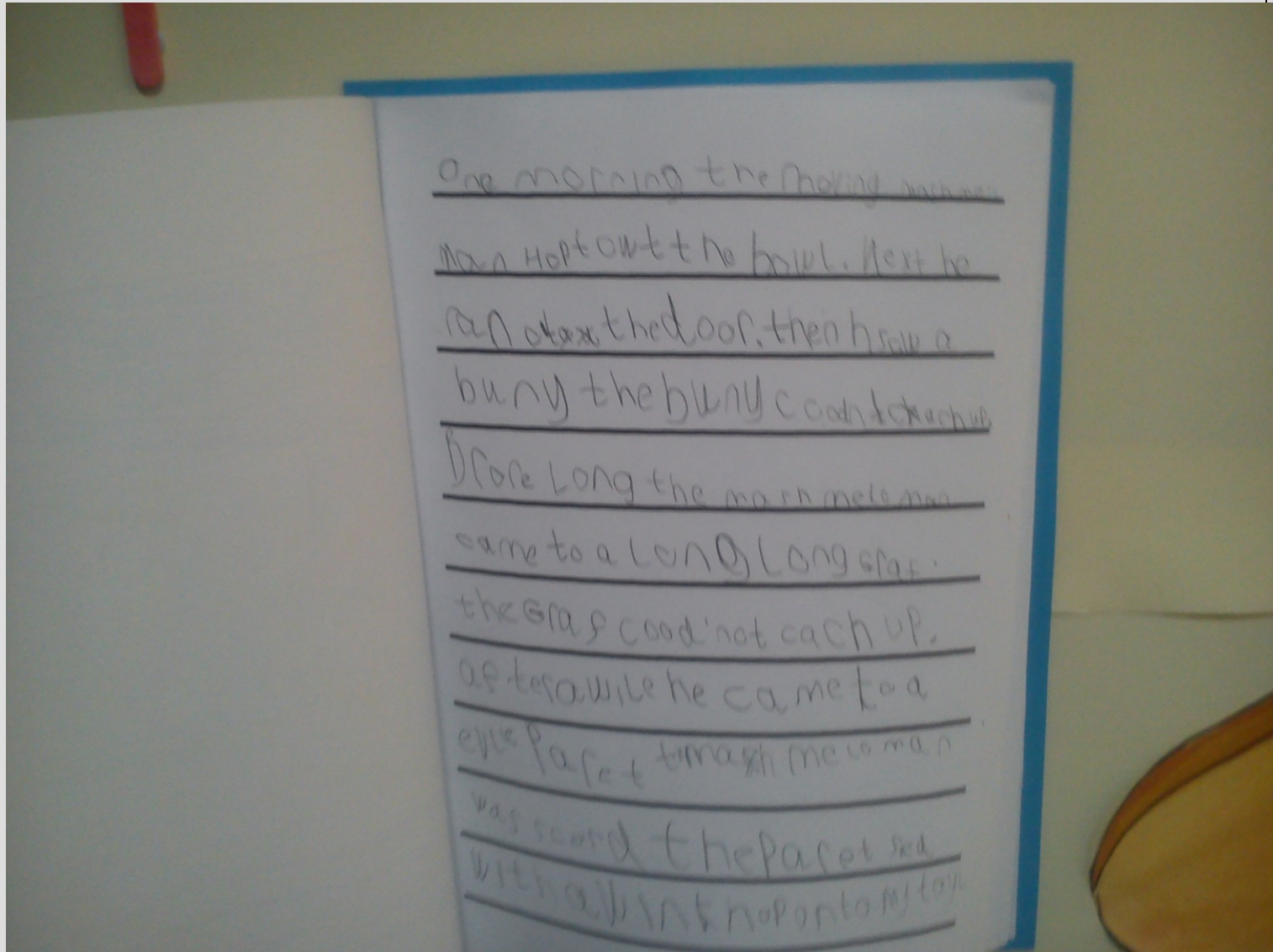
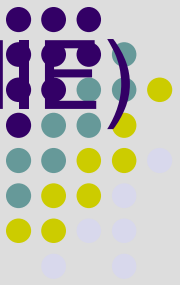
zarrensmith

ardertedstic

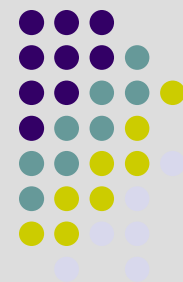
Reflection - What BLP capacity did I use today and how?

What have I learnt for tomorrow?

ZESZYT PIĘCIOLATKI (OPOWIADANIE)

Paleta działań nauczyciela

- **Wyjaśnianie** dotyczy rozmów nauczyciela z uczniami na temat potencjału uczenia się.
- **Komentowanie** - przekazywanie wiadomości na temat potencjału uczenia się poprzez nieformalne rozmowy oraz formalną i nieformalną ewaluację
- **Organizowanie** - wybieranie aktywności i aranżowanie środowiska
- **Modelowanie** - pokazywanie sobą, co oznacza bycie efektywnym uczniem

Wyjaśnianie dotyczy:

- **informowania** o celu uczenia się, o zdolnościach, jakie dzięki temu są rozwijane, do czego mogą być one przydatne nie tylko w szkole (np. transfer wiedzy czy umiejętności na inny przedmiot), ale także w życiu codziennym poza szkołą i w przyszłym dorosłym życiu;
- **przypominania** na bieżąco postawionych sobie przez uczniów celów, monity nauczyciela w trakcie lekcji, a także wizualny zapis postawionych celów do bieżącego wglądu;
- **omawianie** uczniowskiego postępu, oraz dyskutowanie z uczniem o ich własnych opiniach o uczeniu się, uwzględnianie jego opinii i pomysłów,
- **trenowanie** w bezpośrednim działaniu z uczniem nabywanych zdolności uczenia się, dawanie porad, podsuwanie technik uczenia się.

Komentowanie

- **Sugerowanie** - skierowanie uwagi poszczególnych uczniów na ich własne uczenie się
- **Odpowiadanie** - odpowiadanie na komentarze i pytania uczniów w sposób zachęcający ich do uczenia się jak się uczyć
- **Ewaluacja** - komentowanie trudności i osiągnięć w pozytywny dla uczenia się sposób
- **Śledzenie** - rejestrowanie rozwoju potencjału uczenia się uczniów

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE

Thursday 28th February 2013
Can you use of your plan to write a
news report including all the
features we have learnt w ⑤
The Titanic set off at 12:00 on April 10th 1912.
It was south bound. The people were
and started good by the boat going
to sea. First class going 277 people
second class going 708 people and last
class 837 people.

On the way the Titanic nearly hit a
rather big iceberg. The person on Titanic
is bilonair every day. Sony music?
Lapdang.

The Titanic going to New York in a
America.

Well done Lukas - you have written
about WHAT happened
WHEN it happened
WHO it happened to

Can you write a sentence about WHERE
it set sail from?

This sentence (about WHO) should be
in a different paragraph.

Organizowanie

- **Wybieranie** - wybieranie aktywności dla rozwoju czterech dyspozycji uczenia się
- **Koncepcja** - wyjaśnianie intencji uczenia się kryjących się za konkretnymi działaniami
- **Stanowienie celów** - pomaganie uczniom w stawianiu i monitorowaniu ich własnych celów potencjału uczenia się
- **Aranżowanie** - wykorzystanie ekspozycji i fizycznych aranżacji zachęcających do niezależności

Modelowanie

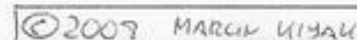

- **Reagowanie** - odpowiadanie na nieprzewidziane zdarzenia, pytania itp. w sposób, który jest modelem dobrego uczenia się
- **Głośne uczenie się** - uzewnętrznienie myślenia, odczuwania i podejmowania decyzji w stosunku do ucznia w działaniu
- **Demonstrowanie** - udostępnianie projektów uczenia się w widocznym miejscu w klasie
- **Dzielenie** - rozmawianie o własnej karierze i historii uczenia się

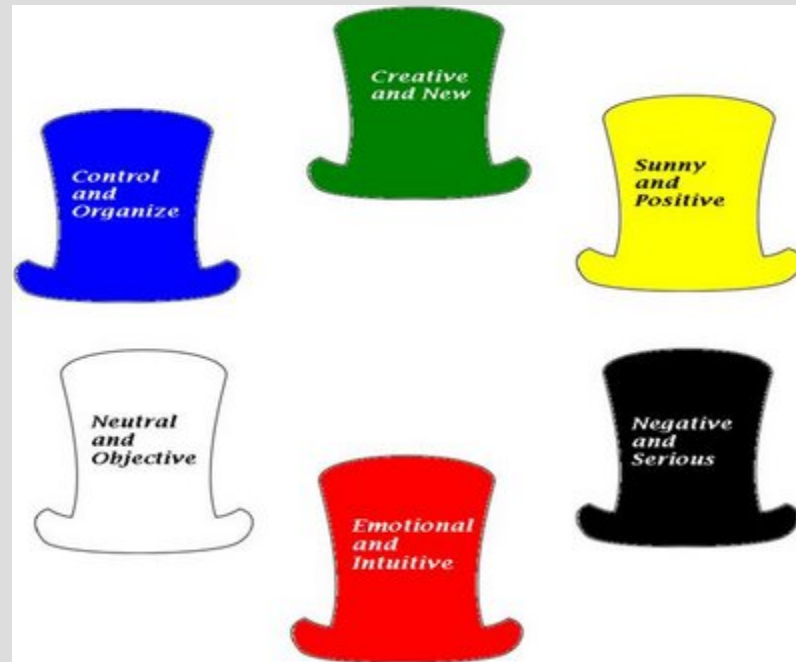
Nauczyciele powinni odnaleźć się w roli uczniów

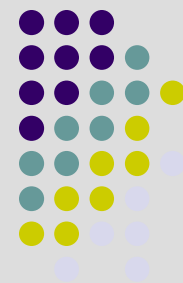
WWW.PROJEKTSUKCES.PL

Myślowe Kapelusze de Bono

Wspólna praca (10-15 min)

Współpraca w grupach

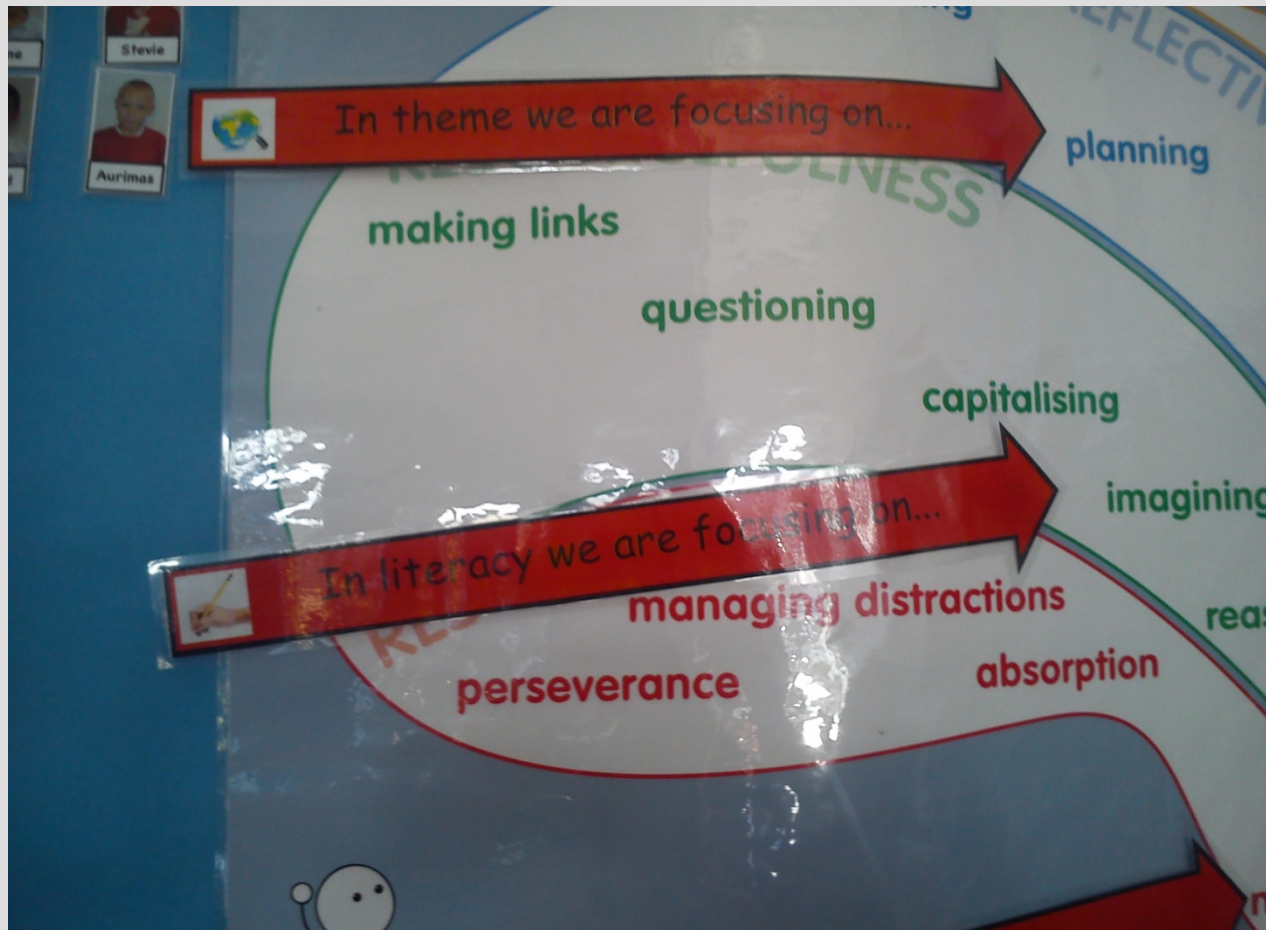
Praca z indywidualnym dzieckiem

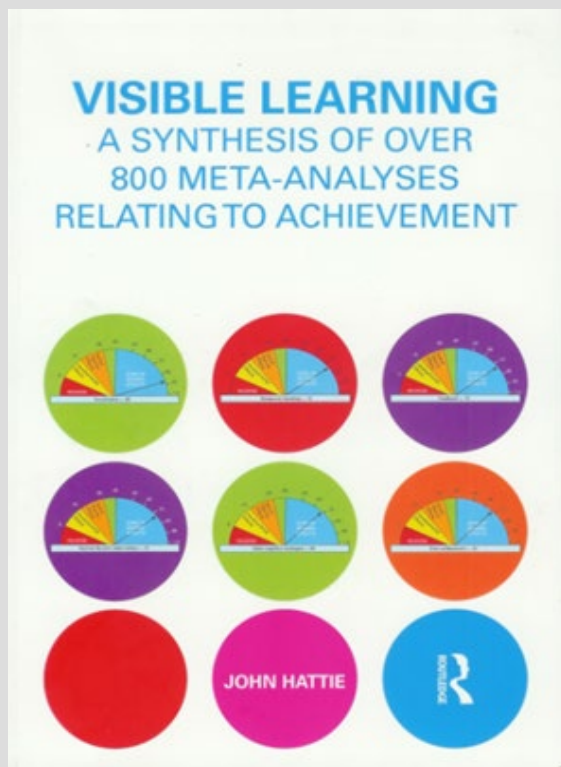
Samodzielna praca w grupach

Ciągłe skupienie nad uczeniem się

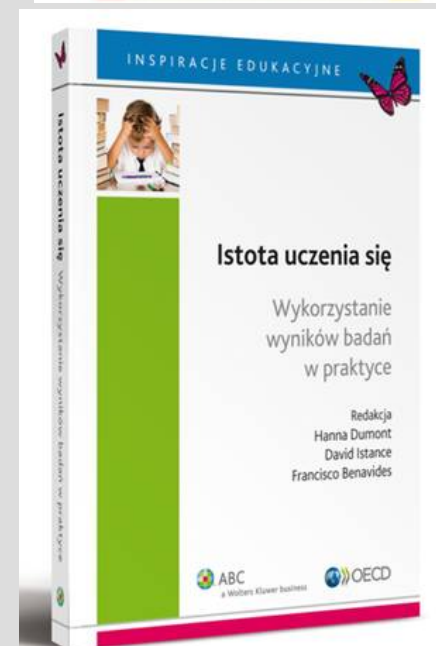
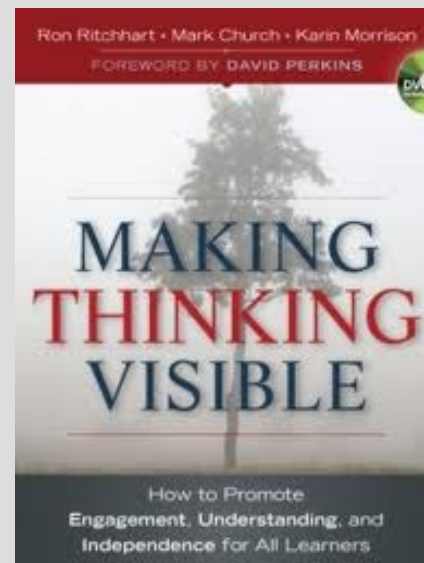
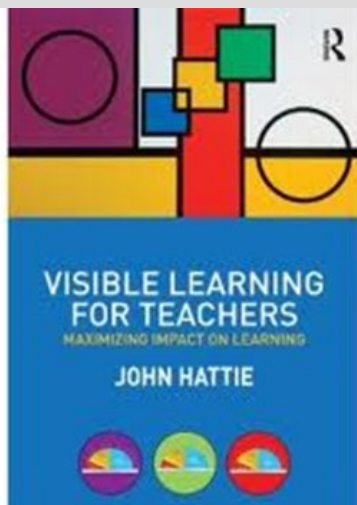
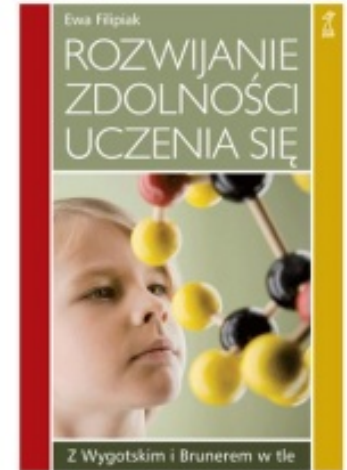
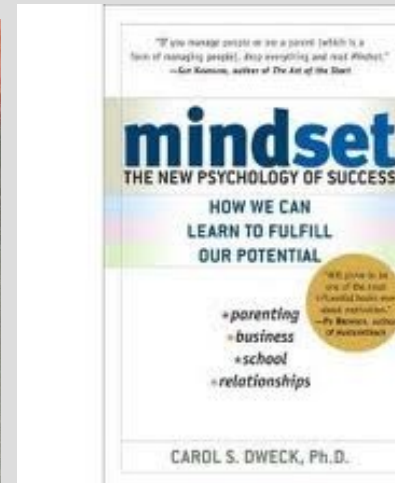
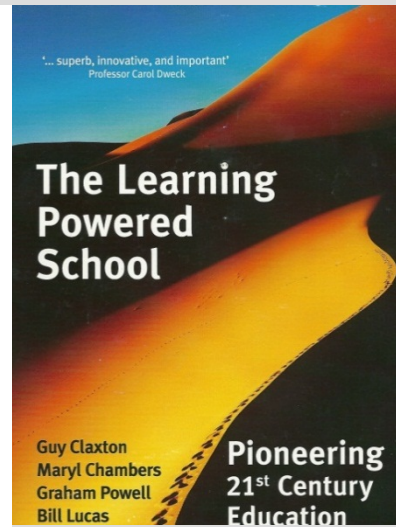
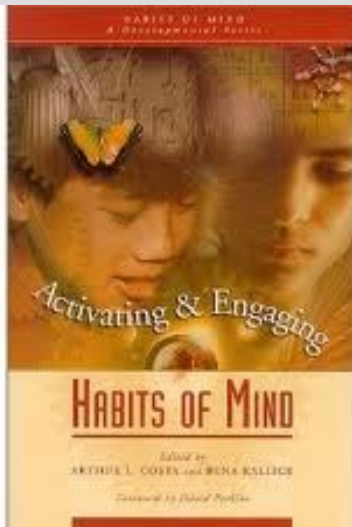
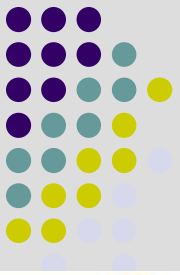
Widzialne uczenie się

“Największy wpływ na osiągnięcia uczniów następuje wtedy, gdy nauczyciele stają się uczniami w temacie własnego nauczania, a uczniowie stają się swoimi własnymi nauczycielami”

- John Hattie

Przydatna literatura

„Bezcelowe jest uczenie na zapas (przed czasem), ponieważ nie wiemy jaką wiedza będzie potrzebna. Zamiast tego naszym zadaniem powinniśmy kształcić ludzi w taki sposób, że będą tak uwielbiali się uczyć i będą robić to tak dobrze, że będą w stanie nauczyć się wszystkiego, czego będzie potrzeba”.

John Holt

Dziękuję za uwagę